

**STRATEGI
MENIGHETSPLANTING**

20

30

INNHALDS- FORTEGNELSE

01

Bakgrunn

02

Menighetsplanting i Frikirken

03

Strategiske mål, satsinger og tiltak på kort sikt

04

Strategiske mål på lang sikt

BAKGRUNN

Synodemøtet i 2017 vedtok Frikirkens målplan for 2018–2024. Planen skal hjelpe oss til å fokusere på de viktigste tingene i perioden. Målplanen har tre overskrifter: Jesus i hverdagen, Jesus til nye generasjoner og Jesus til nye mennesker. Sistnevnte har i seg et særlig fokus på diakonal og misjonar kirke, menighetsvekst og misjon. Sentralt i dette er arbeidet med menighetsplanting.

Kirkesamfunnet har satt seg som mål at:

- Alle menigheter har startet minst ett nytt fellesskap, smågruppe eller større fellesskap, som når nye mennesker (delmål 16)
- Det er etablert studentfellesskap i syv byer med høyskole/universitet (delmål 17)
- Det er plantet åtte nye menighetsfellesskap (delmål 18)

Siden 2015 har Frikirken deltatt på årlige læringsfellesskap om menighetsplanting i regi av Sendt Norge. Som del av dette arbeidet har det blitt sett et behov for en felles strategi, som sikrer bredde og forankring i kirkesamfunnet, for Frikirken sitt arbeid innen menighetsplanting.

På bakgrunn av dette ba synodestyret 29. januar 2021 arbeidsgruppen for Sendt om å utarbeide en strategi for å nå målene knyttet til "Jesus til nye mennesker" i målplanen, med hovedvekt på delmål 18. Arbeidet har vært ledet av Steinar Hjelset på vegne av arbeidsgruppen, og Geir Langen og Jarle Skullerud har representert synodestyret i prosessen.

Denne strategien inneholder mål, satsinger og tiltak som skal hjelpe Frikirken til å nå sine delmål knyttet til menighetsplanting i målplanen innen 2023. I tillegg er det definert noen langsiktige mål i strategien. Disse skal bidra til å sette retning for det videre arbeidet innen menighetsplanting i kirkesamfunnet, i perioden frem til 2030.

MENIGHETSPLANTING DE SISTE 40 ÅRENE

Det har vært ulikt fokus på menighetsplanting i Frikirken de siste 40 årene. Av statistikken (tabell 1) kan vi se at det i perioden 1980-2020 ble plantet tre ganger så mange menigheter som i perioden 2000-2020. Tilsvarende var det en netto vekst på 2 386 medlemmer i perioden før tusenårskiftet, og en netto nedgang på 406 medlemmer i perioden etter tusenårskiftet.

Periode	1980-1990	1990-2000	2000-2010	2010-2020
Antall plantet	10	16	6	3
	Lyngdal Hønefoss Bryne Åsane Bodø Vågsbygd Øksnes Riska Bønes Bærum	Songdalen Oslo Søndre Sunnhordland Sogn & fjordane Sandnes Råde Øksnes/Skjold. Volda Nesna Hardstad Oslo Storbymen. Rognan Klepp Sandane Hånes Kraftverket	Valberget Birkeland Kongsberg Stange Karmøy Nedre Glomma	Steinkjer Østsida Credo
Antall nedlagt	2	4	2	0
	Åsane Øksnes	Sunnhordland Sogn & fjordane Harstad Sandane	Valberget Nedre Glomma	
Netto vekst i perioden	+ 1 003	+ 1 383	- 72	- 332

Tabell 1 - Menighetsplantinger i perioden 1980-2020

HVA HAR VI LÆRT?

Frikirken har gjennom de siste 40 årene gjort seg både gode og dårlige erfaringer med menighetsplanting. For en fullstendig oversikt over menighetsplanting i Frikirken anbefales dokumentene "Menighetsdannelser og nedleggelse i Den Evangelisk Lutherske Frikirke" av Harry Hansen, og "Menighetsplanting i Frikirken 1970-2020" av Jan Rettedal.

I det påfølgende trekkes det frem noen viktige lærdommer fra de siste 40 årene som vil være viktige i det videre arbeidet med menighetsplanting i Frikirken.

#1 Regionale menigheter med visjonære ledere

Ser vi på menighetsplanting de siste førti årene er det lett å identifisere noen menigheter med visjonære ledere som har vært drivkraften bak menighetsplantingene i Frikirken. Dette bekrefter også hva vi ser fra andre sammenhenger: å ha lokale menigheter med visjonære ledere som tar et regionalt ansvar er en viktig faktor. Selv om dette er tilfelle kan en i Norge generelt, og Frikirken spesielt, i liten grad se reproduksjon av menigheter til 3. og 4. generasjon. Menighetsplanting i Frikirken har i all hovedsak vært addisjon (vi plantet en menighet til), uten tanke på å plante menigheter som planter menigheter.

#2 Nasjonalt fokus og visjon

Da Frikirken plantet flest menigheter på 80- og 90-tallet, var menighetsplanting forankret som en viktig del av kirkesamfunnets strategi. Frikirkens Landsmisjon var pådriver for menighetsplanting i kirkesamfunnet. Det var tydelig oppfølging og prosesser med gode muligheter for økonomiske insentiver for å hjelpe plantingsprosjekter de første årene. Ser vi tilbake er det likevel lite som tyder på at økonomien og støtten til etableringer i Frikirken var avgjørende for vekst. Andre forhold viser seg å være mer avgjørende, spesielt forholdet til en modermenighet. Visjon for menighetsplanting var forankret i kirkesamfunnets ledelse, og var stadig oppe på agendaen og gjennom dette ble det gitt et rom for initiativ fra grasrota i hele Frikirken.

#3 Menighetsplanting er ikke ensbetydende med vekst

Menighetsplanting er ikke alltid ensbetydende med vekst. Ser vi på tallene «fullt medlemskap» i periodene vi har plantet mange menigheter har det vært vekst. Noen områder har hatt større vekst enn andre. Men flere steder stoppet veksten i de nye menighetene opp etter få år. Vekst i de nyplantede menighetene i eksempelvis Oslo har vært stor nok til å få netto vekst. Selv med menighetsplanting har det vært nedgang flere steder. Dette skyldes også at flere menighetsplantinger ble lagt ned igjen etter noen år. Harry Hansen utdyper dette mer i sin evaluering av Frikirkens menighetsplanting frem til 2005.

#4 Overgangen mellom planter og neste pastor

Statistikken viser at flere av menighetsplantingene sluttet å vokse i skiftet mellom menighetsplanter (entreprenør) og neste pastor. Det er nok to årsaker til dette: (1) planter bygde aktivitet og fellesskapet rundt seg selv og samlet folk rundt sin "egen gaveutrustning" og i mindre grad evnet å få frem ledere rundt seg som bar et selvstendig ansvar (reproduksjon), og (2) det virker som om dette var et område som var lite gjennomtenkt og arbeidet med i regionsmenighetene og i kirkesamfunnet. Det vil være viktig å hjelpe ledere til å forstå hvordan en organisasjon vokser i ulike faser - fra pionerfasen, til strukturfasen og til multipliseringsfasen.

#5 Selvstendig lederskap for tidlig

Det kan virke som de menighetsplantingene som lyktes best hadde en større gruppe av mennesker med seg når de ble skilt ut som selvstendige menigheter. Flere av de som var relativt små i utgangspunktet klarte ikke å vokse videre. I noen tilfeller ble de lagt ned. Dette samstemmer med undersøkelser fra menighetsplanting i Misjonskirken, der 1/3 av alle menighetsplantinger ble lagt ned på 70-90-tallet, da de i utgangspunktet var for små til å overleve.

#6 Omvendelsesvekst og evangelistenes plass

Menighetsplanting skjedde i en tid der mange av de som ble med gikk fra en mer passiv kristen tro til en aktiv kristen tro. Dette samsvarer godt med Sendt-undersøkelsen fra 2021 som viser at kun 11% hadde ingen uttalt kristen tro før de ble med i menighetsplantingen. Derimot hadde 36% en kristen bakgrunn, men hadde ikke deltatt i en annen kirke før de ble med i menighetsplantingen. Sendt-undersøkelsen gir nok et realistisk bilde av det som har vært tilfelle med Frikirkens menighetsplantinger de siste førti årene.

#7 Sunnere menigheter planter ikke nødvendigvis nye

Da «Naturlig menighetsvekst (NaMU)» ble lansert på 90-tallet, tok Frikirken og landsmisjonen i bruk dette verktøyet. Tanken var at sunne menigheter ville være med å plante nye menigheter. I historisk lys kan det stilles spørsmål rundt denne hypotesen. Har dette blitt eller ble dette et hinder for menighetsplanting de siste 20 årene? Vi trenger å arbeide med revitalisering av menigheter og i noen tilfeller re-plante noen av våre menigheter. Å være en sunn menighet er ikke ensbetydende med menighetsplanting. Som kirkesamfunn må vi også ha fokus på revitalisering, men det viser seg ofte at et intensjonelt fokus på menighetsplanting og reproduksjon er den beste medisin for revitalisering.

#8 Teologisk uenighet skaper usikkerhet

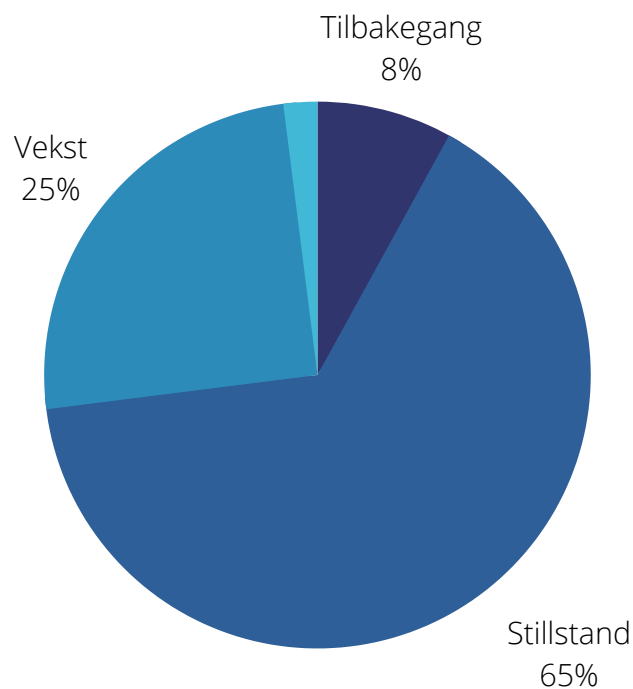
På slutten av 90-tallet og inn i 2000-tallet fikk vi flere teologiske spenninger i vårt kirkesamfunn. Dette førte blant annet til avskalling av menigheter på Vestlandet da Kristkirken ble etablert. Da forlot flere av de nye menighetsplantingene kirkesamfunnet, og i løpet av noen år ble også flere av disse menighetene lagt ned. Teologiske spenninger skaper usikkerhet og kan være en faktor som hemmer fremdrift og vekst. Vi må spørre oss: var de teologiske spenningene som Frikirken hadde på 1990-2000-tallet en medvirkende faktor som gjorde at Frikirken mistet fokus på etablering av nye menigheter? Kan dette også være en trussel i fremtiden? Hvis det er tilfelle, hvordan kan en arbeide med slike spenninger på en konstruktiv måte?

#9 Kultur for reproduksjon og multiplikasjon

Det viktigste spørsmål vi må stille oss er: hvordan kan vi reetablere og videreutvikle en kultur der reproduksjon og menighetsplanting igjen blir en normal del av språket vi bruker, og normen for vår adferd og prioriteringer som kirkesamfunn? Det sies at de som eier og former språket, eier det nye paradigmet og blir de ledende stemmene for fremtiden. Noen vil da si: «Vi må endre kulturen før vi setter fokus på menighetsplanting, det er kulturen som er hovedutfordringen». Utfordringen med dette utsagnet er at kulturen endres gjennom de prioriteringer vi gjør og det språk og de historier vi forteller. Skal vi se en endring i kultur, må vi våge å være tydelige i prioriteringene og få frem de historier som viser til at den retning vi går i gir mening og skaper vekst i Guds rike.

HVOR STÅR VI I DAG?

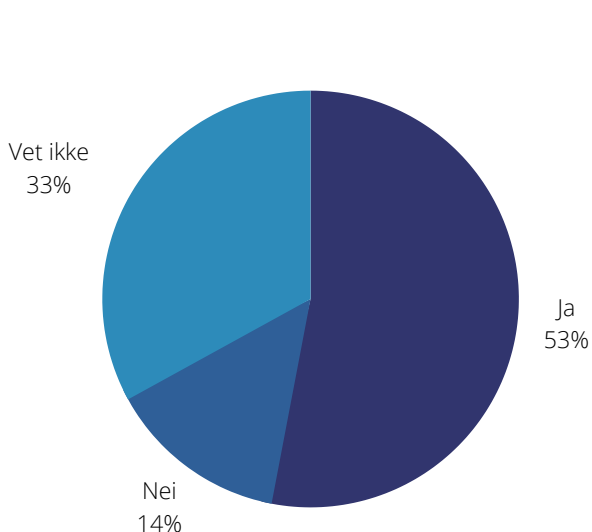
Som en del av arbeidet med denne strategien ble det sendt ut en spørreundersøkelse til alle Frikirkens menigheter, der menighetene ble bedt om å gjøre en egen vurdering av en rekke relevante faktorer knyttet til menighetsvekst og -planting. 51 menigheter besvarte spørreundersøkelsen. Hele undersøkelsen gjengis ikke her, men enkelte områder trekkes frem.

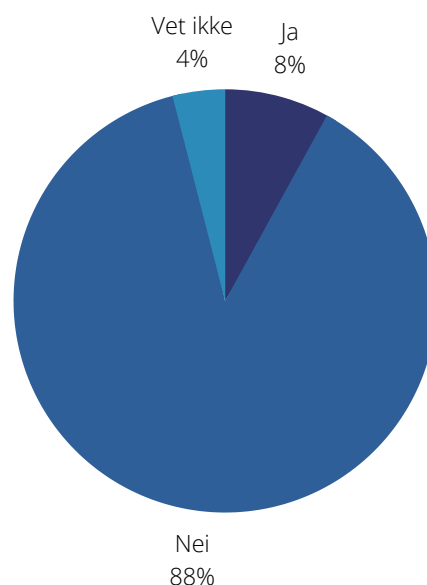
Figur 1 - Hva vil du si kjennetegner din menighet de siste 3 årene?

Av figur 1 kan vi se at de fleste av respondentene vil si at deres menighet er kjennetegnet av enten stillstand (65%) eller tilbakegang (8%) de siste 3 årene. 25% av respondentene rapporterer vekst, mens kun 1 av 51 respondenter vil si at menigheten kjennetegnes ved at den planter nye menigheter og fellesskap.

Til tross for at det er lite aktivitet knyttet til menighetsplanting i Frikirkens menigheter i dag, er det likevel tegn på at det er vilje og ønske om å bidra til menighetsplanting blant menighetene. 53% av respondentene sier at de ser for seg at menigheten vil delta i menighetsplanting de neste 5 til 10 årene (figur 2). Derimot har kun 8% av respondentene en konkretisert strategi eller plan for menighetsplanting (figur 3). Å utruste og utfordre menigheter som har både visjon og vilje til plante nye menigheter de neste årene, vil være et viktig fokus for kirkesamfunnet fremover.

Figur 2 - Ser du for deg at menigheten vil delta i menighetsplanting de neste 5 til 10 årene?

Figur 3 - Har menigheten en konkretisert strategi eller plan for menighetsplanting?

PÅ KORT SIKT

Målplanen for perioden 2018-2024 har tre overskrifter: Jesus i hverdagen, Jesus til nye generasjoner og Jesus til nye mennesker. Sistnevnte innehar tre delmål knyttet til menighetsvekst og menighetsplanting. Disse delmålene har dannet grunnlaget for hva denne strategien skal oppnå på kort sikt, i perioden frem til 2024.

Delmål 16

Alle menigheter har startet minst ett nytt fellesskap, smågruppe eller større fellesskap, som når nye mennesker.

Delmål 17

Det er etablert studentfellesskap i syv byer med høyskole/universitet.

Delmål 18

Det er plantet åtte nye menighetsfellesskap.

SATSINGSOMRÅDER

Satsingsområdene beskriver hva vi vil satse på for å nå våre mål på kort sikt. De beskriver våre intensjoner og våre prioriteringer i arbeidet med menighetsplanting i de nærmeste årene.

Forankre i kirkesamfunnet

Vi vil sikre bred forankring og tydeliggjøre menighetsplanting som en av Frikirkens viktigste satsninger for kirkesamfunnets utvikling i årene fremover.

Utruste regionsmenigheter

Vi vil identifisere menigheter som både vil og er i stand til å satse på reproduksjon og menighetsplanting, og igangsette prosesser for å utruste disse til å ta et større regionalt ansvar.

Rekruttere menighetsplantere

Vi vil styrke, tydeliggjøre og gjøre kjent de ulike arenaer og verktøy vi har for å rekruttere, trene og sende menighetsplantere i Frikirken.

Mobilisere til bønn og faste

Vi vil mobilisere til bønn og faste for evangeliets fremgang og etableringen av nye menigheter i de neste årene.

STRATEGISKE TILTAK

FORANKRE I KIRKESAMFUNNET

- Frikirkens satsing og arbeid med menighetsplanting profileres gjennom websider og andre kanaler
- Det arbeides med å forankre strategien og arbeidet med menighetsplanting på alle nivå i Frikirkens styringsstruktur
- Menighetsplanting og multiplikasjon får et tydelig fokus på den årlige lederkonferansen "Videre"
- Menighetsplanting og reproduksjon kommer inn som ett viktig element i videreutvikling av pastorkurset.
- Det allokeres midler til 50-100% stilling på menighetsplanting
- Det defineres et felles språk rundt menighetsplanting, reproduksjon og multipliserende menigheter.
- Det utvikles og implementeres felles måleparametere for oppfølging av hver enkelt menighet

UTRUSTE REGIONS- MENIGHETER

- Det etableres et lærefellesskap med 3-5 regionsmenigheter, med mål om at menighetene skal ha initiert en ny menighetsplanting innen 2024
- Det løftes frem og deles historier fra arbeidet med disse menighetene gjennom kirkesamfunnets fellesarbeid

REKRUTTERE MENIGHETSPLANTERE

- Det etableres et nettverk med unge gründere og menighetsplantere i samarbeid med FriBU.
- Det arbeides for en styrking av Frikirkens "indre selvbilde" - et uttrykk som tiltrekker seg gründere og plantere
- Det arbeides for å tydeliggjøre presbyterienes og tilsynsmennenes rolle i menighetsplanting
- Frikirkens eksisterende prosesser og verktøy (plantetrakten, M4, Exponential etc.) gjøres kjent gjennom Horisont, Akademiet, FriBU og andre relevante arenaer hvor ledere trenes.

MOBILISERE TIL BØNN OG FASTE

- Det lyses ut halvårlige fasteaksjoner med fokus på menighetsplanting og evangeliets fremgang
- Det arrangeres bønnerom på lederkonferansen 2022 med et særlig fokus på evangeliets fremgang
- Det etableres bønnenettverk tilknyttet regionsmenighetene
- Det etableres bønneledere i hvert presbyterium
- Det utarbeides materiale som kan benyttes til inspirasjon i menighetene

PÅ LANG SIKT

Denne strategien har hovedfokus på hvordan Frikirken kan nå sine mål knyttet til menighetsplanting i målplanen 2018-2024. Samtidig ser vi behov for noen mer langsiktige mål, som skal bidra til å sette retning for det videre arbeidet med menighetsplanting i kirkesamfunnet. I perioden frem til 2030 har vi derfor definert følgende målsettinger:

Kultur for reproduksjon

Det er etablert en kultur for reproduksjon av evangeliet, disipler, ledere, grupper, menigheter og nettverk. Fem av Frikirkens menigheter er reproduserende* innen 2030.

*En menighet er reproduserende dersom det skjer planting til tredje generasjon, altså en menighet som planter en menighet som planter en menighet.

30 menigheter innen 2030

Det er plantet, eller pågår plantingsprosesser av, 30 nye menigheter innen 2030, hvor minst 10 av disse er plantet i områder med høy befolkningsvekst, lav kirketetthet og større diakonale behov.

Jesus til nye mennesker

Det plantes menigheter der 20% av veksten kommer gjennom nye mennesker som kommer til tro. Dette er en økning på 100% fra hvordan menigheter plantes i dag.

20

30